

Dwie bardzo dobre wystawy stworzone w kontekście polskiej prezydencji w Unii Europejskiej, „Pakt dla Kultury”, zmiany w Muzeum Narodowym w Warszawie, a także dwa premierowe wydarzenia na rynku aukcyjnym, to w opinii ekspertów najważniejsze wydarzenia w polskiej sztuce w 2011 roku.

Na podstawie ocen ekspertów - wybitnych postaci związanych z rynkiem sztuki, dom aukcyjny DESA Unicum stworzył ranking „Najważniejszych wydarzeń w polskiej sztuce w 2011 roku”.

Polska prezydencja kulturalnie

Stosunkowo głośno było o dwóch wystawach związanych z polskim przewodnictwem w Radzie Unii Europejskiej, które odbyły się poza granicami Polski. Zdobyły one także najwięcej głosów zapytanych przez DESE Unicum ekspertów. Największe laury zdobyła trwająca do niedawna w berlińskim Martin-Gropius-Bau wystawa "Obok. Polska i Niemcy. 1000 lat historii w sztuce". Autorką projektu i kuratorką ekspozycji była Anda Rottenberg, nad treścią merytoryczną czuwały uznane polskie autorytety. Wśród 800 eksponatów znalazło się kilkaset obiektów pochodzących z około 200 placówek muzealnych. W katalogu znalazły się m.in. prace malarskie z dziesięciu wieków, od Łukasza Cranacha Starszego, Jana Matejki, Wita Stwosza, po artystyczne komentarze współczesnych zarówno żyjących jak i zmarłych klasyków – Henryka Stażewskiego, Tadeusza Kantora a także Magdaleny Abakanowicz, Edwarda Dwurnika, Mirosława Bałki, Wilhelma Sasnała, Krzysztofa Wodiczki, Marka Sobczyka. W tym gronie znalazła się również głośna praca Artura Żmijewskiego „Berek”, która została zdjęta z wystawy.

Liczne głosy ekspertów zdobyła też wystawa inaugurująca polską prezydencję, „Potęga fantazji” w brukselskim centrum sztuki Bozar, która odniosła międzynarodowy sukces. Pojawiły się na niej prace m. in. Stanisława Ignacego Witkiewicza – Witkacego a także Zofii Kulik, Zbigniewa Libery, Pawła Althamera, Olafa Brzeskiego, Katarzyny Kozyry, Marcina Maciejewskiego, Cezarego Bodzinowskiego, Anny Janczyszyn, Wojciecha Bąkowskiego. Często były w zaskakujący sposób zestawiane ze sobą, tak jak w przypadku dzieła Jakuba Juliana Ziółkowskiego sąsiadującego z obrazem Józefa Mehoffera i „abakanem” Magdaleny Abakanowicz, jednej z najsłynniejszych polskich artystek współczesnych. Jackie Wullschlager, główna krytyk sztuki Financial Times napisała o tej wystawie: ”To wystawa artystów tylko z jednego kraju, a klasa światowa”.

Istotne sprawy w kraju

Autorytety rynku sztuki, które wypowiedziały się w kwestii zaproponowanej przez dom aukcyjny listy najważniejszych wydarzeń w polskiej sztuce w 2011 roku, jako istotne oceniły podpisanie „Paktu dla Kultury” i rozpoczęcie prac nad realizacją założenia o przeznaczaniu 1% PKB na kulturę. – Nareszcie może coś ruszy w tym temacie – mówi Kama Zboralska, mecenas sztuki współczesnej i autorka przewodników po galeriach – Bez solidnego wsparcia finansowego propagowanie sztuki współczesnej, zwłaszcza u nas, ma zdecydowanie mniejsze szanse na osiągnięcie oczekiwanych efektów.

Nie bez znaczenia pozostaje także generalny remont gmachu Muzeum Narodowego w Warszawie oraz gruntowna konserwacja „Bitwy pod Grunwaldem”, rozpoczęte w 2011 roku. Szykowane na maj 2012 roku otwarcie zapowiada odświeżenie wizerunku muzeum, które ma szansę stać się również najnowocześniejszą tego rodzaju placówką. Próby tych zamian, zapoczątkowane już w lutym ubiegłego roku wystawą „Chcemy być nowoczesni. Polski design 1955–1968 z kolekcji Muzeum Narodowego w Warszawie”, powiodły się, a ekspozycja biła rekordy popularności, podobnie jak kończąca ją aukcja, którą współorganizował dom aukcyjny DESA Unicum.

Za istotną została uznana także Aukcja Dzieł Sztuki z kolekcji Fundacji Signum, zorganizowana przez DESE Unicum, która była pierwszym takim wydarzeniem na polskim rynku sztuki. – Pomimo wielu sygnałów zainteresowania, które płynęły od kolekcjonerów przed aukcją, aż do momentu licytacji nie wiedzieliśmy, jak to bezprecedensowe wydarzenie przyjmie się na naszym rynku. Jednak bardzo atrakcyjna oferta w postaci dzieł sztuki dawnej i współczesnej obroniła się i została doceniona. Właściciela zmieniło 80% oferty, przynosząc Fundacji blisko 2 miliony złotych na działalność statutową. To dobry wynik – podsumowuje Juliusz Windorbski, prezes zarządu DESY Unicum.

Trudno nie zwrócić uwagi na tegoroczny rekord aukcyjny na pracę na papierze – „Portret Lizy Pareńskiej” w październiku osiągnął kwotę 1 mln 150 tys. złotych, i choć zdania ekspertów co do ważności tego wydarzenia są podzielone, na pewno zostało ono dostrzeżone.

Smutnym zdarzeniem była śmierć dwóch bardzo ważnych polskich artystów współczesnych – Jerzego Nowosielskiego i Romana Opalki, które wzbudziły jednocześnie w środowisku kulturalnym dyskusję o traktowaniu przez media takich tematów wybiórczo. I choć ze względu na wiek mistrzów te wydarzenia nie powinny być zaskoczeniem, nie ma wątpliwości, że polska sztuka straciła wybitnych artystów wyznaczających swoją twórczością kierunek polskiej sztuki współczesnej.

Dobre sygnały z rynku sztuki

Ubiegły rok przyniósł także informacje o odnalezieniu ważnych dzieł i ich powrocie do Polski. Do kraju trafiła odnaleziona w 2010 roku „Pomarańczarka” Aleksandra Gierymskiego, dwa obrazy Juliana Fałata („Naganka na polowaniu w Nieświeżu” i „Przed polowaniem w Rytwianach”), portret króla Jana III Sobieskiego oraz „W pracowni malarza” Leona Wyczółkowskiego. Tego rodzaju powroty zawsze są dobrą informacją, szczególnie w przypadku dzieł tej rangi, które po długiej nieobecności wracają do publicznych kolekcji.

Na liście najważniejszych wydarzeń nie zabrakło pierwszej fuzji, do jakiej doszło na rynku domów aukcyjnych – DESA Unicum przejęła pakiet udziałów w Sopockim Domu Aukcyjnym. Juliusz Windorbski komentuje: Dla nas jest to przede wszystkim szansa na rozwój, a także wprowadzenie naszego modelu biznesowego na inne rynki, poza warszawskim. Według Kamy Zboralskiej, to połączenie warte jest odnotowania - Jest to sygnał, w jakim kierunku będą zachodziły zmiany na polskim rynku aukcyjnym – komentuje ekspertka.

Ludzie sztuki w minionym roku dostrzegli także „bezcenne zaangażowanie redaktora Włodzimierza Kalickiego na łamach Gazety Wyborczej, w propagowanie rynku sztuki w Polsce” (Leonard Pietraszak - aktor i kolekcjoner); album „Sportowcy” Edwarda Dwurnika, wydany przez prywatnego kolekcjonera Osmana Djajadisastra, w którym zgromadzono cały jeden cykl obrazów tego niezwykle płodnego artysty; kolejną, czwartą edycję Kompas Sztuki, jedyne w swoim rodzaju rankingi artystów współczesnych publikowanego na łamach Rzeczpospolitej, ale komentowanego również przez inne media oraz będącego punktem odniesienia dla wszystkich zainteresowanych sztuką w Polsce. Krzysztof Musiał, jeden z największych kolekcjonerów sztuki w Polsce, właściciel Galerii aTAK w Warszawie przypomina o coraz większej popularności młodej sztuki – Chodzi nie tylko o ilość organizowanych aukcji i oferowanych tam prac, ale i fakt, że prace te sprzedawane są po coraz to wyższych cenach. I rzeczywiście, jak wynika z analizy sprzedaży w samej DESIE Unicum w 2011 roku, średnia cena za pracę najmłodszych artystów wzrosła względem roku 2010 o 20%.

Lista najważniejszych wydarzeń w polskiej sztuce w 2011 roku, przygotowana przez DESE Unicum i poddana ocenie ekspertów:

Pozycja

Nazwa wydarzenia

1

Wystawa "Obok. Polska-Niemcy. 1000 lat historii w sztuce" w Berlinie – główne wydarzenie kulturalne polskie

2

Międzynarodowy sukces wystawy „Potęga fantazji” w brukselskim Bozar, inaugurującej po

3

Podpisanie „Paktu dla Kultury” i prace nad realizacją założenia o przeznaczaniu 1% PKB na

4

Generalny remont gmachu Muzeum Narodowego w Warszawie oraz gruntowna

5

Aukcja Dzieł Sztuki z kolekcji Fundacji Signum – pierwsza w Polsce a

I Coraz większe zainteresowanie wokół polskiego designu – sukces wy

6

Rekord na pracę na papierze Stanisława Wyspiańskiego – „Portre

7

Śmierć dwóch czołowych polskich artystów współczesnych

8

Powrót do Polski ważnych dzieł sztuki zaginionych w

I Pierwsza fuzja na polskim rynku sztuki – DESA

Zaproszeni eksperci:

- Edward Dwurnik – malarz, rysownik i grafik o międzynarodowej sławie.

- Krzysztof Masiewicz – kolekcjoner, współtwórca bloga ArtBazaar, współautor „Przewodnika kolekcjonera sztuki

najnowszej”.

- Krzysztof Musiał - biznesmen i jeden z największych kolekcjonerów sztuki w Polsce, właściciel Galerii aTAK w Warszawie.

- Leonard Pietraszak – znany aktor teatralny i filmowy, z zamiłowania kolekcjoner sztuki.

- Marek Roefler – biznesmen, kolekcjoner sztuki, twórca prywatnego muzeum sztuki artystów Ecole de Paris „Villa la Fleur”

- Andrzej Starmach – właściciel jednej z najważniejszych polskich galerii sztuki „Starmach Gallery” w Krakowie, mecenas sztuki współczesnej.

- Kama Zboralska – mecenas sztuki współczesnej, autorka przewodników po galeriach, współautorka rankingu Kompas Sztuki, dziennikarka.

DESA Unicum